

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENE

Cek. račun: Ljubljana št. 10,650 in 10,349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39,011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6.

Telefoni uredništva in uprave: 29-92, 29-93, 29-94, 29-95, 29-96 — Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

„Opomin“

V svoji knjigi »Der Geburtenrückgang. Ein Mahnruf an das deutsche Volk«, izišli leta 1935, je napisal Richard Korherr, da je vzrok za propadanje velikih starih narodov, ki so stali na visoki kulturni stopnji, veliko večji kot njih sosedje: Egipta, Indije, Kitajske Babilona in drugih številnih antičnih kultur, iskati v velikem padcu rodnosti naroda. Po zgodovinskih uvidih pa trdi, da se podoben razvoj nazadovanja kaže tudi pri nas v Evropi, posebno v nekaterih državah. Marsikaj iz te primere drži tudi za nas Slovence, ki se smatramo, da smo na višji civilizacijski stopnji kot drugi narodi, pri tem pa moramo opazovati dan za dnem, da rodnost našega naroda pada, dočim je drugod ostala kolikor toliko neokrnjena. Zato mora po našem mnenju vsak, ki je odgovoren za usodo našega naroda, za njegov razvoj, pa vsak, ki je na tem kakorkoli zainteresiran, zamisliti se nad številkami, ki smo jih objavili v sobotni in nedeljski številki o prebivalstvu in prirastku prebivalstva v vsaj državi in posebej v Sloveniji.

Posebno po vojni opazujemo, da je rodnost našega naroda zelo padla. Res je istočasno tudi umrljivost radi izboljšanja higienskih razmer in drugih razlogov manjša, vendar ne pada umrljivost tako hitro, da bi vzdrževala naravni prirastek prebivalstva z ozirom na padanje števila rojstev na prejšnji višini. Pri tem so pa številke za vsa država veliko ugodnejše kot pri nas, čeprav je rodnost tam veliko večja, pa tudi umrljivost; dejstvo je vendar, da je naravni prirastek drugod v državi veliko večji kot naš. Naj navedemo še par števk, ki pojasnjujejo razmerje med številom prebivalstva Slovenije in vse države. Po ljudskem štetju dne 31. januarja 1931 je imela Slovenija od vsega prebivalstva v državi še 8,85%, do prihodnjega ljudskega štetja dne 31. marca 1931 je naš delež padel na 8,21%. Če vpoštevamo najnovejšo številko po cenitvah z dne 31. decembra 1936, pa ima Slovenija le še 7,97% vsega prebivalstva v državi. Od približno 9% ob povratku leta 1918 smo padli do letos, po 18 letih na 8%. K temu bi še bilo pripomniti, da imamo iz naših krajev znatno izseljevanje v druge pokrajine države, vendar teh naših rojakov ne moremo tako vpoštevati kot Slovence, ki prebivajo na sklenjenem ozemlju, že zaradi tega ne, ker se mnogo naših rojakov v izven slovenskih in izvenslovenskih krajih izgubi za nas. Poleg tega pa v političnem in gospodarskem oziru ne igrajo tako samostojne in važne vloge kot Slovenci, ki prebivajo sklenjeno na slovenskih tleh.

V teh številkah vidimo, da drugod napredujejo po številu prebivalstva s hitrimi koraki in nedogledne so posledice tega velikega prirastka na gospodarskem in socialnem polju, pa tudi na kulturnem polju, saj vemo, kakšnega pomena so gospodarske osnove za izživeljanje naroda na vseh poljih njegovega udejstvovanja. Vidimo lahko, kako z velikimi koraki napreduje industrializacija drugod, kako se ustvarjajo tudi drugod boljši pogoji za življenje narodov, kajti z ukrepi take vrste stoji udarna sila velikega števila. Moč števila je v naših časih še posebno važna, saj živimo v dobi mase in njenih potreb in zahtev. Zato za nas Slovence, posebno pa za našo narodno politiko ni vseeno, ali stoji za našimi zahtevami samo nekaj nad milijon ljudi, katerih odstotni delež je v državi vedno manjši. Res je sicer, da moremo marsikaj nadoknaditi z boljšo kakovostjo, toda temu so postavljene meje, ovire, katerih v vsej obsežnosti tu ni niti mogoče v celoti naštet, kaj šele o njih razpravljati.

Zato postaja za nas vprašanje našega naravnega prirastka velevažno in ni dovolj, da se z njim bavi samo strokovna literatura, ki je hvalvredno že to vprašanje načela in dala v premišljevanje vsemu narodu, ampak vsa naša javnost. Seveda tu ne pomagajo nobeni še tako topla napisani apeli, ampak je treba ves problem osvetliti z vseh strani in odstraniti vzroke, ki povzročajo, da ne napredujemo tako kot drugi, kar pomeni prav za prav za nas nazadovanje z vsemi posledicami. Predvsem je možno s smotreno zdravstveno politiko še zmanjšati število smrtnih primerov. Zgledi drugih držav so za to značilni in posnemanja vredni. Treba je izboljšati splošne gospodarske in socialne razmere, predvsem pa paziti na mladino, ki je v resnici up naroda. Tu niso nobena sredstva premajhna, nobene žrtve brez čene. Čaka nas nešteto nalog, da zavremo pot najrazličnejšim boleznim, ki uničujejo naš narod. Če se najdejo za vse sredstva, se morajo najti tudi za to, posebno radi tega, ker so tu naši interesi skoro isti kot za vsa država. V zvezi s splošno državno socialno in zdravstveno politiko bi se dalo doseči še marsikaj za izboljšanje zdravstvenih in socialnih razmer našega naroda, čeprav so življenjski pogoji v raznih pokrajinah vse države zelo različni.

Težja stvar je s pospeševanjem rodnosti, da se tako izrazimo. Tu v naši državi ne obstoja tolik interes, ker je rodnost še vedno izredno velika, razen, če izvenomesta mesta. Tega problema v drugih pokrajinah države še ne poznajo v taki meri, da bi povzročili ukrepe, kakor jih vidimo v drugih državah. V drugih državah je vsa državna politika usmerjena z večjim ali manjšim uspehom v to plat. Pogledimo Nemčijo ali pa Italijo. Za Italijo nam je na razpolago nekaj novih uradnih statističnih podatkov: v letu 1936 je bilo izplačanih ženitvenih in rodiljskih premij od maja naprej 66.054.600 lir, v prvem četrtletju 1937 še 22.217.540 lir, v drugem četrtletju 1937 še nadaljnjih 21.181.910 lir, znatno več kot v odgovarjajočih četrtletjih 1936, tako da bo vsota leta 1936 v tekočem letu znatno prekoračena. Ker ne moremo pričakovati v doglednem času takih ali sličnih pospeševalnih ukrepov za vsa država, smo navezani na lastne sile, na lastno iniciativo. Zato je treba, da se zave naša domača politika od najmanjših do največjih samoupravnih enot, da mora opraviti veliko delo s tem, da pospešuje ustanavljanje lastnega ognjišča in povečanja družin s kakršnimikoli denarnimi sredstvi ali ugodnostmi. Kakor na mnogih drugih poljih bomo morali Slovenci

Predsednik vlade se je vrnil

Dr. Korošec ga je prisrčno pozdravil na belgrajski postaji
Dr. Stojadinović odgovarja: „Po začrtani poti naprej...“

Belgrad, 16. avgusta. AA. Danes ob 8.45 se je vrnil v Belgrad predsednik vlade in zunanji minister dr. Milan Stojadinović po krajšem bivanju na počitnicah na našem Primorju. V spremstvu dr. Stojadinovića sta bila njegova kabinetna šefa Jovan Gasić in Dragan Protić. Čeprav je dr. Stojadinović sporočil, da ne želi nikakega slavnostnega sprejema na železniški postaji in v Belgradu, so predsednika kraljevske vlade sprejeli razen gg. ministrov, višji zastopniki državnih oblastev in zastopniki organizacije JRZ iz Belgrada, ter mnogo njegovih osebnih prijateljev in spoštovalcev. Notranji minister dr. Korošec je imel pri sprejemu predsednika vlade na železniški postaji tale nagovor:

Gospod predsednik! Vračate se z odpočitka na delo. Vaš počitek je bil kratek. Zaslužili ste daljšega. Toda vi hočete biti, ker so nasprotniki svoj boj potencialni do maksima, zdaj med nami v naši bližini, v naši sredi. Mi smo zelo veseli in zadovoljni, da je naš voditelj spet med nami. Vi nam dajete cilj, smer in pogum. Mi vam zato obljublamo zvestobo in vdanost in se hočemo čvrsto zgrniti okoli našega voditelja. Živel naš voditelj in naš predsednik!

Nato je govoril belgrajski podžupan in drugi

podpredsednik krajevnega odbora JRZ za eBigrad, Zemun in Pančevo dr. Dragan Todorović. Izvaja je:

Pri tej priložnosti vam moram izjaviti, da smo zelo veseli mi vsi prisotni, ki imamo to srečo, da vas sprejmemo in prisrčno pozdravimo, toda obenem moram izraziti žalost tisočev in tisočev naših belgrajskih prištejev in prijateljev, ki jim vaša skromnost ni dovolila, da bi mogli prisostvovati veličastnemu manifestacijskemu sprejemu, ki je bilo že vse pripravljeno. Toda čeprav ni na vašo željo prišlo do manifestacijskega sprejema, sem vam pooblaščen izjaviti, da naše mnogoštevilno članstvo danes prav tako kakor zmerom doslej čvrsto stoji za vami, svojim voditeljem, popolnoma vdano vaši osebi in programu JRZ, ki ga s toliko modrostjo, razumevanjem in sposobnostjo izvajate v blagor kralja in domovine. Plemenite ideje, ki smo z njimi navdahnjeni, visoka gesla, napisana na naši strankarski zastavi, ki jo vi tako močito nosite, resnica, ki ji naša stranka služi pod vašim modrim vodstvom, vse to je zbralo v njene vrste na sto tisoče pristašev. Ljudstvu lahko služimo koristno samo tako, kakor to delate vi in vaši sodelavci, ki pazite, da se ljudstvu in posameznikom zajamčijo njihove pravice do svobodnega življenja, dela in zaslužka. S svojim delom ste pokazali, da

ste pripravljeni prevzeti ne samo časti, ki vam jih nosi vaš položaj, temveč tudi vse odgovornosti, združene z visoko funkcijo, ki jo opravljate. Boj, ki ga bide naša stranka, je težak, zato je pa tudi časten. Prišli smo tako daleč, da se po ogromnem delu, ki ste ga storili za gospodarsko povzdigo države na vseh področjih našega javnega življenja, moramo zdaj boriti s predsodki, kakor da bi živeli v srednjem veku. Tudi pravi Naši politični nasprotniki hočejo ta boj in mi ga sprejmemo. In v tem boju bomo zmagali kakor doslej, ker sta resnica in razum na naši strani. Krajevni odbor JRZ stoji z vsem mnogoštevilnim članstvom trdno na naši strani g. predsednik, globoko vdan vaši osebi in zvest idejam JRZ. Živel naš voditelj dr. Milan Stojadinović! Živela JRZ!

Predsednik ministrskega sveta in zunanji minister dr. Milan Stojadinović se je nato zahvalil z besedami:

Dragi prijatelji! Najlepše se vam zahvalim za ta prisrčni in topli sprejem. Ta sprejem, vaša borbenost in vaša zvestoba naši stranki in njenim načelom, mi daje novih moči, da nadaljujem delo naprej po zastavljeni poti v blagor kralja, naroda in vse naše velike in redinjene domovine. Še enkrat: hvala in živeli!

Hude letalske bitke nad Šangajem

Japonci poročajo o 70 uničenih kitajskih letalih
Kitajci trdijo, da so jih izgubili 6, Japonci pa 16

Sangaj, 16. avgusta. AA. Havas. General Čang-Čingčung, poveljnik kitajske posadke v Nankingu in Sangaju, je izjavil tole: Obstoječi Kitajci so pripravljeni za največje žrtve in upam, da bodo tudi vsi tuji na strani Kitajcev s svojimi simpatijami. Kitajci bodo z vsemi sredstvi ščitili državljane prijateljskih držav.

Kitajska vlada se seli iz Nankinga

Maršal Čangkašek je imel konferenco s celo vrsto kitajskih političnih osebnosti, nato je pa sklenil preseliti kitajsko vlado iz Nankinga v kako drugo mesto. Dalje se je izvedelo, da je maršal izdal nalog, da pojde nadaljnjih šest kitajskih divizij na pomoč Sangaju, da ustavijo prodiranje japonskih čet.

V tukajšnjih političnih krogih mislijo, da ta maršalov sklep najbolje potrjuje mnenje, da se je maršal odločil spustiti v končni obračun z Japonci.

Sangaj, 16. avgusta. b. Kljub hudemu viharju in dežju so Japonci ekspl. večkrat z novimi napadi in so obsuli med drugim z bombami številna kitajska letališča in železniški progi Sangaj—Nanking in Sangaj—Hangav. Istočasno so japonske vojne ladje pripravile zemljišče za napad japonske pehote. V teku večeršnjega dne pa so Kitajci dobili znatne okrepitve ter znaša njih število že nad 100.000 mož. Okrog 8. zjutraj se je razvila huda letalska bitka, pri kateri je sodelovalo okrog 30 kitajskih letal, medtem ko so Japonci poslali v borbo 32 letal. Večina trgovin v Sangaju je zaprla, prav tako pa tudi vse mednarodne banke. V Sangaju ni nikogar več, ki bi se mislil na mirno rešitev spora, temveč vsi pričakujejo poostre, ki bo dovedla do usodepolnih borb.

Po angleških poročilih je večeršnja letalska borba med japonskimi in kitajskimi letali bila porazna za Japonce, ki so izgubili polovico svojih aparatov. Od 32 se jih je namreč vrnilo samo še 16. Japonci sami priznavajo, da so pri tem letalskem napadu, ki je trajal nad 1 in pol ure, izgubili šest aparatov. Zaradi letalskih napadov, ki jih Japonci

zelo ponavljajo, je v Nankingu ogorčenje proti Japonski poraslo. »United Press« poroča, da je kitajska nacionalna vlada sklenila sedaj mobilizirati proti Japonski vse razpoložljive sile v državi.

Izgube v zraku

Tokio, 16. avgusta. AA. DNB. Japonska admiraliteta je objavila, da so večeraj japonska letala na kitajskih letališčih uničila 50 letal, v zraku sestrelila 20 letal in razrušila 17 hangarjev. Japonci so izgubili 8 letal.

Sangaj, 16. avgusta. AA. DNB. Po kitajskih podatkih so pri večeršnjih letalskih bojih med Nankingom, Hangajem in Nangčangom Japonci izgubili 16 letal, Kitajci pa šest.

Večeraj popoldne je osem japonskih letal napadlo Nanking. Streljali so takoj začeli s protiletalskimi topovi. Agencija »Central News« poroča, da so japonska letala mogla vreči na mesto samo tri bombe.

Beg iz Kitaja Japonci in belokožci

Tokio, 16. avgusta. AA. DNB. Ker se je spor med Kitajsko in Japonsko tako poostiril, je japonski zunanji minister naročil japonskemu veleposlaniku v Nankingu, da naj zapusti Kitajsko. Japonski državljani iz Santanga in Cingtaua beže na ladje in odhajajo v domovino. To je najboljši znak za to, da bo prišlo do odkrite vojne. Sedaj se lahko prepreči vojna samo na ta način, da bi Japonska z orožjem prisilila Kitajsko k miru.

Sangaj, 16. avgusta. AA. (Havas) Kitajci in Japonci so pristali na premirje, da se izselijo britanske in ameriške žene in otroci. Ladje, ki bodo prevzele begunce, so priplule v Sangajsko pristanišče v spremstvu britanskih in ameriških vojnih ladij. Do premirja je prišlo na zahtevo tujih konzulov. Premirje bo trajalo nekaj ur.

Nalog za izselitev Američanov je dal admiral Jarnel, poveljnik ameriškega azijskega brodirja. Sodi, da živi v Sangaju več kot 4000 Američanov. Ameriško posadko v mestu so pomnožili z izkrc-

nimi oddelki več ameriških vojni ladij in znaša zdaj 1500 mož.

Britanski poslanik v Nankingu je dobil nalog, da pri centralni kitajski vladi stori vse potrebno, da zapusti Šangaj angleški državljani, ki jih je okrog 1600.

Tudi francoska vlada proučuje vprašanje evakuiranja francoske koncesije, kar pa ne pomeni, da namerava prepustiti francoske državljane svoji usodi, ker bodo morali oditi otroci in pa žene. Francoska vlada bo v glavnem sledila primeru britanske vlade. V bližini francoske koncesije je zasidranih večje število francoskih vojnih ladij, ki bodo prišle na pomoč francoskim državljanom.

London, 16. avgusta. b. Današnji britanski tisk poroča, da se v Sangaju nahajajo sledeči tuji: 11.361 britanskih državljanov, 3800 Američanov, 2692 Francozov, 1838 Nemcev, 11.274 Rusov, po večini belogardijscev in 20.522 Japoncev.

Pri Sangaju je dosedaj padlo že 12.000 mož

Pariz, 16. avgusta. b. V borbah okrog Sangaja je doslej po uradnih poročilih padlo okoli 12.000 mož, približno istotoliko jih je bilo pa ranjenih. V francoski koncesiji je bilo 532 mrtvih in 700 ranjenih. Življenje je izgubilo tudi 8 inozemcev in sicer 1 Anglež, 1 Američan, in 3 pripadniki ostalih narodnosti. Število ranjenih inozemcev dosedaj še ni znano. Drobcji letalske bombe so hudo ranili tudi 3 Nemce.

Proti Santandru od juga navzgor

Salamanca, 16. avgusta. AA. (Havas) S santanderskega bojišča poročajo, da se nadaljuje zmagovita ofenziva nacionalističnih čet, vendar brez večjih bojev. Snoch so prišli nacionalisti do Corcota, 63 km pred Santandrom.

Nacionalistične čete nadaljujejo zmagovito prodiranje in so zavzele veliko municijsko tovarno Constelora Naval. Nato so čete prodrele do prvih hiš Reinose.

Rdeča ladja torpedirana pri Dardanelah

Carigrad, 16. avgusta. AA. (Stefani) Snoch se je tu razširila vest, da je neznana podmornica torpedirala blizu otoka Teneda večeraj dopoldne ob 11. špansko ladjo »Ciudad de Cadiz«, last valencijske vlade. Sovjetski parnik »Varna«, ki je slučajno plul mimo, je rešil posadko. Snoch je konzulat valencijske vlade potrdil to novico a komuniquejem, ki ga je poslal tukajšnjim listom.

London, 16. avgusta. AA. Reuter poroča iz Canata: O torpediranju španske ladje »Ciudad de Cadiz« so se dognale še te-le podrobnosti: Neznana podmornica je osemkrat ustrelila iz topov proti ladji, nato pa še dva torpida. Napad je bil večeraj tik pred vhomom v Dardanele. Napadena ladja se je takoj potopila, takrat se je pa tudi podmornica spustila pod morskno gladino in prepustila kaplana s posadko vred njihovi usodi. Moštvo je želelo 79 oseb. Kapitan torpedirane ladje je izjavil, da je imela podmornica na desnem boku znamenje, ki ga imajo vojne ladje mornarice generala Franca.

London, 16. avgusta. b. Napadi vojnih ladij na nevarne ladje v Sredozemskem morju se ponavljajo vsak dan. Večeraj je britanska ladja rešila posadko 38 mož s panamske motorne ladje, ki je bila napadena in zažgana po dveh tajstvenih torpedovkah. Napad je bil brez vsakega opomina, z zažigalnimi granatami ter se je ladja razletela, ko je ogenj prišel do bencinskih zalog.

Šah v Stockholmu

Stockholm, 16. avg. b. Večeraj je bil končan mednarodni šahovski turnir, ki se ga je udeležilo 6 šahistov. Rezultat je sledeč: 1. Raševski (USA) 6½ točke. 2. Abšanek (Lotiška) 5½. 3. Vasje Pire (Jugoslavija) 5½. 4. Neudorf (Poljska) 5½. 5. Tarlakover 5. 6. Kostlič (Jugoslavija) 5 točk.

Zagrebška vremenska napoved. Oblačno in deževno.

Dunajska vremenska napoved. Večinoma oblačno, dež, hladno.

Zemunska vremenska napoved. Jasno na skrajnem jugu, delno oblačno v ostalih predelih. Nevihite z grmenjem in plohami bodo v večji severni polovici. Toplota bo še padla.

Toča je zopet divjala po novomeškem okraju

Milijonska škoda v mirnapeški in šmarješki občini

Novo mesto, 16. avgusta. Letošnjega poletja se bo prebivalstvo novomeškega okraja spominjalo z grozo radi katastrofalnih neviht in toč, ki zaporedoma tlačijo in uničujejo tako dobro obetajočo drugo leto. Tako je zopet v nedeljo dopoldne prihrumela nevihta s točo, debelo kot oreh, nad občini Mirna peč in Šmarjeta in v 1,5 km širokem pasu oklestila vse vinograde, da se ne bodo mogli zlepa popraviti. Oklestila je vsa sadna drevesa in dozorevajoče sadje tako obtolkla, da ni za nobeno rabo. Dobro obetajočo ajdo, proso in koruzo, korenje in pesa je poškodovala tako, da je najmanj polovica tega pridelka uničenega. Vihar je metal opeko raz streh in prevračal kozolce. Naliv pa je z ogromno silo drvel preko cest in jih tako razril, da ni govora več o kakih cestah. Tukajšnji prebivalci se bavijo s prodajo vina in sedaj so ob vse. Že lansko leto je

v občini Mirna peč toča tako potolčila pridelke, da so se morali za nabavo ajdovega semena zadolžiti. Letos pa niso mogli plačati kmetje galice za škropljenje vinogradov, katere je lani uničila toča in je bilo za 800.000 din škoda. Kakor je bila letos prva letina slaba, tako je druga obetala dobro in ljudje so se nadejali, da bodo lahko z izkupičkom poravnali dolgeve ter imeli dovolj za prehrano za zimo. Na ta način pa bo statistika lahko zabeležila velik porast števila brezposelnih, ako ne pride od merodajnih strani in države izdatna pomoč. Škoda še ni uradno ocenjena. Je pa ogromna. Samo v mirnapeški občini za okrog pol milijona škoda. Tu so najbolj prizadete vasi Čevče, Dolenja vas, Šentjurje, Hmelčec, Globoki dol, Gornje in Dolnje Karteljevo. V občini Šmarjeta pa: Selo, Radonje, Dolnja vas, Gornja vas, Čelevec, Zalonče, Strelac in Orešje.

Zločinsko delo opozicije

„Samouprava“ o dogodkih v Mladenovcu

Beograd, 16. avgusta. m. Nasprotniki sedanjega političnega režima so tudi včeraj nadaljevali svojo klevetniško gonjo ter so na najnedostojnejši način hujkali ljudske množice po posameznih srbskih krajih. V Kraljevu in Kragujevcu je končno pravi razum zmagal, da ni prišlo do izgrediv, čisto drugače pa je bilo v Mladenovcu, ker se je od te strani natepla množica, med katerimi je bilo mnogo fašistično usmerjenih elementov. Vsa ta množica se je pod pretravo, da gre na službo božjo, zbrala v cerkvi ter na cerkvenem dvorišču, odkoder se je potem spustila v mesto ter hotela porušiti hišo narodnega poslanca Milana Vadička. Policija je postopala najkorektnije ter ni reagirala na številne psovke. Množica je napadala varnostne organe ter pobijala šipe na Badžakovih hiši. Orožništvo je bilo se vedno obzirno in je skušalo množico razgnati. Pa tudi to ni zaleglo ter je nahujskana družal pričela orožnike kamenjati. Iz množice so se začeli strelati na orožnike, šele tedaj so varnostni organi nastopili, ker jim tak nalog predpisuje. Pri tem sta bila ubita dva demonstranta, nekaj pa jih je bilo ranjenih.

Ti dogodki jasno pričajo, kakih sredstev se poslužujejo naši nasprotniki sedanjega režima, ki se na eni strani ne morejo nikdar dovolj prehladiti, na drugi strani pa organizirajo gonjo za gonjo proti oblastem v dosegu svojega cilja. Nasprotnikom pomaga tudi nekaj pravoslavnih škofov in izgubljenih duhovnikov.

Včerajšnjim dogodkom v Mladenovcu, v Kragujevcu in Kraljevu posveča pod naslovom »Mladenovac« dolga članek tudi današnja »Samouprava«. Uvodoma pravi, da je vse te demonstracije v velikem obsegu pripravila opozicija in je tudi to pot izrabila zanje cerkev, odnosno cerkvena dvorišča. »Samouprava« pravi nadalje, da je prepričana, da sami cerkvi ni lahko, da grede to stvari tako daleč, zato pravi »Samouprava«, da pri tem strogo loči dve stvari: Naše odnose namproti opoziciji in naše odnose namproti cerkvi. »Samouprava« je prepričana, da tudi cerkev loči ti dve stvari, ker bi bilo težko misliti, da bi cerkev spadala v vrsto z opozicijskimi hujšakci. Toda naloga cerkve je, da mora biti jasna in odkrita. V tem pogledu je bil včerajšnji dan poučen.

V nadaljnjih svojih izjavah »Samouprava« popisuje dogodke v Kragujevcu in Kraljevu ter pravi, da je včeraj prišlo v Kragujevcu do izgrediv, čeprav je škof po službi božji in po prečitani nekega cerkvenega akta poučil navzoče, naj se v miru in dostojno razidejo. Škof sam je ostal v cerkvi. Poslušalo ga je tudi ljudstvo. Niso ga po poslušali štirje popi, ki so se pred tremi zastavami (srbskimi) podali v mesto, ter so okoli sebe zbrali tudi tiste, katerim ni nič sveto in ki se drugače v življenju bore pod čisto drugimi zastavami. Ko so se v mestu dovolj nakričali in rušili red in nedeljski počitek, so se vrnili v cerkev. V cerkvi so pa prišli na misel, da bi iznova šli v mesto z nekaterimi cerkvenimi predmeti. Tedaj je pa med temi nediscipliniranimi štirimi popi in drugimi duhovščino prišlo do ostrega spora. Trezni duhovniki so hujšake ostro pokarali. Cerkev je bila poprišče medsebojnih prepričev, toda kljub temu je razum zmagal.

Toda v Mladenovcu ni zmagal razum. Tam je bila včeraj za časa službe božje zbrana množica v cerkvi in na cerkvenem dvorišču. Po službi božji so se demonstrantje spustili v grča v mesto. Dokler so manifestirali s klici, je policija zavzela stališče opazovalca, čeprav so padale nanjo številne žalitve. Toda ko je množica, ki so jo vzpodbujali mnogi opazovalci in popolnoma neznan ljudje, ki so prišli k službi božji neznano od kod in ne spadajo v mladenovačko župnijo, začela vpiti pred hišo poslanca Badžaka, se policija poučena radi presenečenja v Sarajevu in Bije-lini, ni dala presenetiti. Množica je napadla Badžakovo hišo, razbila šipe in podrla ograjo. Policija je izgredivne opominjala. Med njimi je bilo tudi dosti ateistov in komunistov.

V kritičnem trenutku se je žul iz množice strel na policijo. Policijski organi so bili kljub vsemu strpljivi, šele tedaj, ko je bil ranjen neki čvar javnega reda, je policija oddala salvo v zrak in ko je bil ranjen orožniški oficir z nožem v roko, je orožništvo streljalo radi obrambe na

Krasne ilustrirane dopisnice sv. Cirila in Metoda najcenejše dopisovanje za vsakogar. Na vsaki pošti samo Din 1.-.

„Močne in jeklene ljudi“

napoveduje avstrijski kancler

Salzburg, 16. avgusta. b. Zvezni kancler dr. Schuschnigg je imel včeraj govor, v katerem se je predvsem bavil s poti in cilji avstrijske politike. Kancler je dejal: »Naša politika je ravna in vodi k cilju, ki smo si ga postavili že leta 1932. Ne skrbite, če bomo mogli ostati na tej črti. Prepustite to mirno misel, ker to je moja skrb in naloga. Borba za avstrijsko domovino rabi močne in je-

klene ljudi ne pa slabišev in nedostojnih, ki mislijo, da bodo najbolje služili nemstvu ako izdajo svojo lastno domovino. S takimi ljudmi ni pogajanj niti sporazuma. Vsaka protizakonita akcija v bodoče ne bo niti socialna niti nacionalna stvar, temveč bo z njo imela opraviti izključno le policija.

Na vse to ne moremo mi odgovoriti ničesar

Gasilski kongres v Zagrebu

Zagreb, 16. avgusta. b. Danes ob 9 je bil v bivšem hrvatskem parlamentu kongres jugoslovanske gasilske zveze. Takoj nato pa je bil kongres Vseslovenske gasilske zveze. Dvorana je bila nabito polna. Kongresa so se udeležile tudi številne inozemske delegacije. Navzoč je bil zastopnik kralja diviz. general Radosavljevič, dalje zastopnik bana savske banovine predsednik zagrebske občine in drugi. Ko je prišel kraljevi odposlanec, so vsi navzoči vzklili kralju »Živio«. Nato je predsedujoči Frane Snoj pozdravil vse navzoče in predlagal pozdravne brzojavke Nj. Vel. kralju Petru II., zaščitniku jugoslovanskih gasilcev kraljeviu Tomislavu ter knezu-namestniku Pavlu. Snoj je dejal, da smatra za posebno čast, da sme pozdraviti predstavnika Anglije Luscombea. Godba je nato zaigrala angleško himno. Nato je Snoj pozdravil jugoslovanske brate, posebno Čeha. V svojem govoru je poudaril, da je to prvi jugoslovanski kongres po reorganizaciji gasilstva kraljevine Jugoslavije. Obrazložil je, kako je v našem gasilstvu prišlo do kritične dobe, in je obžaloval, da je včeraj neki član gasilske zveze dal izjavo, ki ni v skladu z obstoječim zakonom. Obžaloval je, da se je to zgodilo ravno v trenutku, ko so navzočini prijatelji in gostje iz inozemstva. Dejaj je, da se bo storilo vse, da se zboljšajo razmere v okviru pozitivnih zakonov. Na koncu je vzklil kralju in Jugoslaviji. Nato je govoril Voldan iz Bratislave za njim pa predsednik gasilske zveze iz Nemčije Franc Christian. Član angleške delegacije Luscombe se je zahvalil za prijazen sprejem in želel napredek jugoslovanskemu gasilstvu. Vsem se je v iskrenih besedah zahvalil Snoj. Nato so bila razdeljena odlikovanja. Po končanem kongresu so šle delegacije v banski dvor, kjer jih je sprejel ban dr. Ružič. Snoj se je iskreno zahvalil gosp. banu za pozornost. Dr. Ružič je obljubil vso svojo podporo gasilstvu. Govoril je v angleščini, francoščini in nemščini ter obžaloval, da ne more pozdraviti tudi Čehov v njihovem maternem jeziku. Obenem je bil tudi banket, pri katerem je bilo več zdravice.

Zagreb, 16. avg. b. Snoch je bila seja uprave Gasilske zveze kraljevine Jugoslavije, na kateri so bili iz dravske banovine Snoj, dr. Kodre in Kramberger. Primorsko banovino je zastopal Machiedo, zetsko Pejović, drinsko dr. Pavlič, dunavsko Buljović in Račič, vrbsko Bijelič, moravsko pa Pejović. Na tej seji je bila sprejeta izjava zaradi govora Marjana Dolanjskega, ki jo je podal pri odkritju spomenika Juriju Deželju.

Izjava ostro obsoja resolucijo, ki jo je prebral Marjan Dolanjski brez znanja in vednosti osrednjega odbora gasilske zajednice savske banovine, kar je bilo ugotovljeno tudi na sejah zvezne uprave dne 14. in 15. t. m. Gasilska zveza kraljevine

Jugoslavije obžaluje, da so bili s to resolucijo solidarni starejšina Zveze Stjepan Zagar in še dva druga člana uprave, ker sta dala svoje ostavko na položaj v zvezi s starešinstvom. Gasilska zveza kraljevine Jugoslavije bo nadaljevala svoje delo v interesu vsega gasilstva kraljevine Jugoslavije v polnem prepričanju, da bo čas dokazal, da gasilstvo kot splošno potrebna narodna humana ustanova ne bi smelo biti vezano in ne more biti odvisno od političnega delovanja.

V lastni hiši zgorel

Maribor, 16. avgusta.

Danes zjutraj ob pol štirih je v gospodarskem poslopu železniskega kretničarja Alojzija Pernata v Račah izbruhnil požar in ga upepelil. Pri požaru pa je prišel ob življenje lastnik poslopa imenovan Pirnat. Kakor je izjavila njegova žena, eta se zakonca v soboto prepirala. Pirnat se je v nedeljo popoldne odpeljal, ne da bi svoji ženi povedal, kam gre. Žena ga je zjutraj pričakovala do dveh, ko pa ga ni bilo, je legla k očitku. Zbudili so jo zjutraj ob pol štirih kriki sosedov, ki so opazili požar. Za časa požara so bili vsi prepričani, da se Pirnat še ni vrnil, ko pa so v skednju našli zoglenelo kolo, jih je obšla zla slutnja. Preiskali so pogoršite iz kmalu našli Pernatovo zoglenelo truplo. Do nesreče je menda prišlo radi tega, ker se radi spora Pernat ni hotel vrniti v stanovanje in šel spat kar nad hlev. Ker je imel po izpovedi njegove žene navado, da je v postelji, kadar je bil vinjen, kadil, domnevajo, da si je prižgal cigareto in s tlečo cigareto v ustih zaspal. Zadušil se je z nastalim dimom in našel smrt v plamenu. To potrjuje tudi izjava Pernatovega sosedu Hinka Hereneka, ki je videl, da je požar izbruhnil na tistem mestu, kjer so pozneje našli mrtvega Pernata. Nesrečna Pernatova smrt je povzročila med sosedi in vaščani mnogo sočutja.

Osebnosti

Beograd, 16. avgusta. m. Napredovala sta za ravnatelja IV. skupine I. stopnje na trgovaški šoli v Celju Franc Marinec, za svetnika IV. skupine II. stopnje pa Ivan Brozović, svetnik na oddelku za obrt in trgovino na banski upravi v Ljubljani. Na državni srednji tehnični šoli v Ljubljani sta napredovala za profesorja V. skupine Janko Lenarčič in Stanislav Klinc. Za strokovnega učitelja VI. skupine v Ljubljani je postavljen Karel Kunaver, strokovni učitelj VII. skupine. Na državni ženski obrtni šoli pri državni srednji tehnični šoli v Ljubljani je napredovala za predmetno učiteljico VI. skupine Angela Kravot-Lombar.

Z odlokom prometnega ministra so postavljeni pri železniškem ravnateljstvu v Ljubljani v IX. skupino za uradnika Frančišek Rozman in Ivan Kosmač, v X. skupino za pomožne prometnike Franjo Setina, Miroslav Kurelj in Albin Kurelj, za pomožna vlakodvaja sta postavljeni Vladislav Kalas in Edvard Rot. Upokojena sta Anton Tepina, nadzornik strojev, in prometnik Andrej Koželj, oba iz Ljubljane.

Beograd, 16. avgusta. m. Prometni minister je razveljavil odlok, s katerim je bil odpuščen iz državne službe prometni uradnik Jože Paternoster na področju ljubljanskega železniškega ravnateljstva.

Beograd, 16. avgusta. m. Z odlokom trgovinskega ministra je napredoval v VII. skupino prof. Srečko Pust v Novem Sadu; v IV. skup. I. stopnje je napredoval prof. Anton Sever iz Ljubljane.

Z odlokom trgovinskega ministra je postavljena za strokovno učiteljico na srednji tehnični šoli v Ljubljani Marija Jarc.

Odgovor dr. Kramerju

»Samouprava« piše:

»Ljubljanski Jutro« od 12. t. m. odgovarja »Samoupravi«, ki je pisala, da se je zaradi konkordata v okviru JNS osnovala nova skupina, ki se zbira okoli dr. Kramerja in dr. Angeličevića. »Jutro« označuje naše pisanje kot intrigo in pravi, da je prepričano, da se s takimi intrigami ne more zrušiti sloga v vrstah JNS...

G. dr. Kramer je prisiljen, da tako piše, da vsaj na zunaj reši edinstvo svoje stranke, v kateri je visok funkcionar. Toda dejstva se ne dajo spraviti s sveta. In dejstvo je, da je pet poslancev katoličanstva JNS glasovalo za konkordat in da je dr. Grga Angeličević izjavil, da je odločno zanj.

Vsi se še spominjamo, kako je Matica v narodni skupščini naravnost klasično pobijal svojega tovariša dr. Komanudija in svojo lastno stranko, ki je konkordat, proti kateremu se je sedaj izjavila, sestavila in sprejela in se je celo v Zagrebu bahala s konkordatom in s svojim epohalnim uspehom ter ga celo uporabljala kot volilno parolo. »Jutro« samo pa je takrat konkordatu pelo slavo. Kako ti gospodje vse pozabljajo kadar niso več na oblasti! Dr. Kramerja pa najbolj pobija članek dr. Banjanina.

Torej ni govora o nobenih intrigah, še manj pa se more govoriti o kakšni slogi JNS, ki ima 4 šefe, od katerih vsak vleče na svojo stran, a to so gg. Uzunović, Banjanin, Peter Zivković in mali Jevtič.

Sploh je to lepa stranka, ki se ne upa izključiti tistih svojih 5 poslancev, ki so glasovali za konkordat in nekateri celo zanj govorili. Večina stranke je dvignila peklenski krik in žum, širila najhujše klevete o konkordatu in hujškala ulico naravnost na revolucijo, v istem času pa popolnoma molči, ko nekateri njeni člani za konkordat glasujejo. Če bi bil konkordat res tako strašen, kakor oni širijo med ljudstvom, bi ne smeli med svojimi vrstami trpeti poslancev, ki so za konkordat glasovali. Če stranka dviga revolucijo proti vladi, ki je predložila njen lastni zakon, potem bi se morala še bolj razburjati zoper tiste svoje lastne člane, ki so za konkordat glasovali.

Takšen stvar je ta JNS stranka.

Norec ustrelil 3 hčere

New York, 16. avg. b. Neki Herbaševski je v nedeljo zarana ustrelil svoje tri hčere nato pa je sam odšel na policijo. Dejaj je, da raje svoje hčere ubije sam, kakor pa da bi postale žrtve nekega sadista, ki je v zadnjem času v okolici umoril 4 dekleta. Ker policiji o tem ni bilo nič znanega, je takoj spoznala, da ima pred seboj blaznega človeka, zaradi česar ga je spravila v umobolnico.

vega narodnega vprašanja ter borbe v naši državi. Saj ne živimo v Tibetu, kjer so gotove osebe in zadeve nedotakljive tabu in se politična vprašanja rešujejo z magičnimi izjavami, ki jih, razen lam, noben živ kret ne razume.

Strah Afrike

Ze stoletja grozi Afriki opustošenje. Neskončne pokrajine si je osvojila puščava, odkar je bila severna Afrika žitnica starorimske države. V poslednjih treh stoletjih pa je napredovanje puščave tako strahotno, kakor je francoski kolonij-ski uradnik De Loppinot izračunal, da se je puščava vsako leto za 1 km pomaknila v zahodno Afriko in v severno ležečo Nigerijo. Ta proces stalno napreduje; še več, — celo z večjo naglico se širi puščava. Kar pa je kdaj postalo puščava, ostane puščava, čim odneseta veter in voda vrhno plast prsti.

Vzroki opustošenja so v zvezi tudi z bodočnostjo Evrope.

Nekateri geografi so mnenja, da je v Južni Afriki zato vedno več pustinskih tal, ker se dežela polagoma dviga in se zato vsa voda naglo izteka skozi obrobna pogoja proti obali, namesto da bi se v notranjosti tvorila večja porečja. Zato so nasvetovali, naj vodi zaprejo pot skozi gorovja, kar je Južnoafriška Unija že poskusila. Vendar niso povsod v Afriki taki vzroki, ki bi se hoteli pokoravati človeški volji. Marveč je v Afriki mnogo razsežnih pokrajin, kjer je človek zakrivil, da se dežela bolj in bolj spreminja v puščavo. Angleški znanstvenik Elspeth Huley je nedavno objavil v »Times« dva kričeča članka, ki sta tem bolj aktualna, ker imamo v Severni Ameriki in v Avstraliji iste nadloge, ki čakajo rešitve, sicer se bodo tudi oni obširne pokrajine spremenile v puščavo. Na kratko je stvar ta, da je treba vrhno plast zemlje zavarovati spriču vplivov vetra, vode in vročine; z drugimi besedami, treba je paziti na rastlinstvo, ki obvaruje vrhno plast zemlje, da je ne uničijo sovražne prirodne sile.

Huley navaja tri vzroke, ki se zaradi njih uničuje zemlja afriških (in tudi severnoameriških in avstralskih) tal in ki so: da se vrši rop po afriških gozdovih, ki jih nepremišljeno izsekava; da obdelujejo afriško zemljo po evropskem poljedelskem načinu, ki se ne prilaga afriškemu podneblju, in da je vedno več pasočih se čred živine. Huley zahteva tako gozdarstvo, ki bo strogo pazilo na gospodarstvo gozdov; dalje tako poljedelstvo, ki se drži načina obdelovanja zemlje, kakršno je že tisočletja preizkušeno in kakor so domačini vajeni obdelovati zemljo in še, da naj se s pametjo omeji število pašnikov in živine. Nekoč, pravi Huley, se je priroda sama urejala. Spet in spet so prišle živinske kužne bolezni, ki so znižale število odvisne živine in preprečile, da ni bila vsa trava požrta. Prirodno ravnovesje pa je človek z moderno vedo porušil. Dandanes je človek gospodar tistih epidemij, ki čredam goveje živine v Afriki niso pustile, da bi se čez mero razplodile. A človek je pri tem izgubil oblast nad zemljo, ki jo naraščajoče črede goveje živine uničujejo, tako da je zdaj nujno potrebno, da se prav po načrtu zmanjšuje število čred. V Avstraliji imajo že take postave, ki natančno določajo razmerje med pašniki in številom živine in ki posebno ogrožene pokrajine za določeno dobo sploh prepovejo za pašnike.

Če človek vse to bere, se spomni, kako more po pripovedki konjsko kopito izkopati kotanjco za

studence, ki iz njega vro vodovja, ki jih ne morejo zajeziti ne hribi ne zidovi. Iz vzrokov opustošenja Severne Amerike, Avstralije in Afrike iznova spoznamo, da so na svetu stvari, ki človeka prisilijo, da se jim ukloni; ki ne odnehajo, ko jim je kdaj odprl zatvornice in ki človeka samega potegnejo v propast.

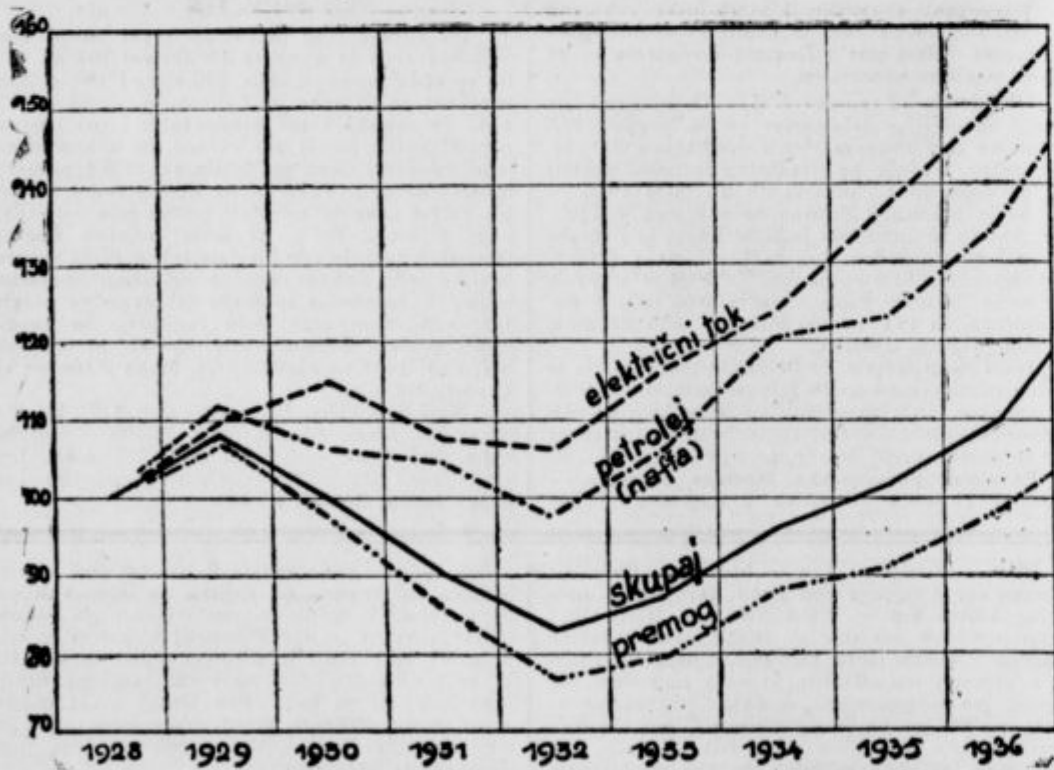
Jako važen trenutek v človeški zgodovini je bil tisti, ko ni človek nič več preprosto gledal na prirodu in življenje, marveč je začel razglabljal o njih skrivnosti, da je smotrno posegel v njih potek. S te, že začete poti, pa prav tako ne more človek nazaj, kakor se puščava nikoli več ne izpremeni v rodovitno zemljo. Zaeno so pa naloge vedno večje. Sleherno umetno poseganje v prirodu nujno potegne druga dejanja za seboj, dokler ni dosežena pravilna mera in prvotni red, ki ga mora imeti vsaka stvar. Po večini vidimo le eno, dobro plat modernega razvoja, namreč, da se je človek povzpел od sužnja prirodnih zakonov do gospodarja nad njimi. Toda taki pojavi, kakršno je opustošenje Afrike, nas spet opozorijo, da je na svetu tudi ona druga plat modernega razvoja: da smo prisiljeni nadaljevati s svojimi načrti in da moramo v vedno večjem obsegu urejati stvari in vplivati na razvoj. — Domačin Vzhodne Afrike, ki je prej popolnoma svobodno pasel svoje goveje črede po neskončnih pašnikih, se je moral pokoravati postavam živinske kuge. Njegov moderni vnuk je tozadevno svobodni; ni mu treba slušati prirodnih zakonov; a zato se bo moral vdati postavam kolonijanske uprave, ki mu bo predpisovala število glav njegove živine, ali pa bo z vsemi svojimi sosedi izgubil podlago svoje eksistence, to se pravi, zemljo, ki se bo sicer spremenila v puščavo.

Tako tudi v Afriki stopa država, kot oblast reda, vedno bolj v ospredje. Država je to primorana storiti, ker je moči zabraniti naraščanje puščave le z obsežnimi, smotnimi ukrepi.

Višji komisar Palestine, sir Arthur Wauchope, ki trdi, da ga ne bo s počitnic na Angleškem nič več nazaj v Palestino

Razvoj svetovnega uporabljanja prirodnih sil

Gornje lomljene krivulje nam predstavljajo razvoj svetovne produkcije najvažnejših produkcijsko-energetičnih snovi v dobi zadnjih let, to je od l. 1928 do l. 1936. Radi lažje preglednosti smo vzeli za osnovo številko 100, od katere se začnejo vse štiri krivulje, ki kažejo razvoj posameznih producentov energije, začeni s stanjem l. 1928. Vse, za to potrebne podatke je zbral nemški »Institut za preiskavanje konjunktura«.

Tri lomljene in prekinjene (črtkasta, črtopična in črto-dvopična) črte nam po vrsti kažejo razvoj produkcije električnega toka, petroleja (nafta in njenih produktov) ter premoga. Ostala, četrta linija (neprekinjena) nam kaže skupno produkcijo energetičnih snovi, to je vseh teh omenjenih ter četrte, ki smo jo izpustili in ki bi morala predstavljati razvoj produkcije rjavega premoga; ta pa je prav taka kot narisana, ki velja le za produkcijo črnega premoga.

Kakor je razvidno iz diagrama, je skupna produkcija energetičnih snovi padla l. 1932 do točke 83, potem pa počasi rasla do višine iz l. 1928, katero je dosegla šele l. 1935. L. 1936 je dosegla točko, ki je skoro za 10 procentov višja od one iz dobe pred svetovno krizo l. 1928.

Črta, ki ilustrira uravnoteženje produkcije premoga, kaže, da je ta produkcija padla od vseh drugih najgloblje (l. 1932 do 77) in da sredi l. 1936 še ni dosegla višine iz l. 1928.

Za zadnje leto kažejo vse krivulje nekaj splošnega in znatnega dviga.

Popolnoma drugačen je bil razvoj produkcije petroleja (nafta) in električnega toka. Produkcija petroleja je padla l. 1932 komaj za 2 točki, če gledamo na stanje l. 1928; pa je že v naslednjem letu presegla to višino. Jasno je, da je produkcija petroleja tesno povezana s svetovno motorizacijo, ki jo je čas krize le malo zavrl.

Razvoj produkcije električnega toka kaže na važno dejstvo, da zajema elektrika vedno nova polja uporabe. Od l. 1928 do 1936 je produkcija električnega toka skočila iz 100 na 150, torej dosti več kakor produkcija katerekoli druge energetične snovi.

Poceni električna energija nudi najboljše možnosti za industrializacijo dežele, kajti omogoča mehanizacijo vsakih, tudi najmanjših delavnic. Prav zato se z vprašanjem elektrifikacije bavijo vse države na svetu, kajti elektrika donosa izredne kulturne in gospodarske (finančne — davki l. t. d.) koristi. Krivulja električne energije raste v posameznih državah izredno hitro. Tako je Anglija 1935 prekoračila višino iz 1928 za 40%, Italija za 30%, SSSR pa celo za 300%, medtem pa je bila v Poljski višina produkcije električne energije za 7,5% nižja, če gledamo na višino iz l. 1928, to je iz časov pred svetovno krizo; šele l. 1936 je dosegla prejšnje stanje. Zdaj gradi Poljska velike hidrocentrale na jugu in bo s temi potisnila tozadevno krivuljo precej visoko (gradnja teh vodnih elektrarn je v okviru gospodarske štiriletko, s katero bo Poljska popraviti zanemarjen elektrifikacije v prejšnjih letih).

V teh dneh je krožilo številno letalsko brodovje nad Londonom; bilo je 400 letal vseh vrst — od težkih bombnikov do urnih lovskih letal; imeli so vojaške vaje za primer, če bi zares sovražnik napadel London z letali. Na sliki vidiš moštvo s plinskimi naličnicami, ki nosi bombe na letalo

Tek na daljavo Živali tekmujejo

V prejšnjih časih smo imeli kaj napačne pojme o hitrosti živali, ki jih je pisec za pisec ponavljal. S pomočjo natančnega merjenja pa se je izkazalo, da smo živalim glede na hitrost priisojali preveč in tudi premalo. Tako so, na primer, zatirjevali, da dirkalni konj ne more dohiteti razdraženega slona. To je napak. Večkrat se pripeti, da slon, velikani živali, pobegne pred avtom, vendar ne more teči več ko 55 km na uro in le malo časa more zdržati to hitrost. Avto prav izlahka dohiti slona. Dirkalni konj skoči 7 m daleč, doseže hitrost 60 km na uro in neprimerno bolj vztrajno teče ko slon.

Dognano je, da živali mačjega plemena niso tekači in ugrabijo plen s skokom, vendar je hitrost njih teka časih jako velika. Indijski leopard, na primer, ko dirka za gazelami, preteče 100 km na uro. Tudi levi tečejo s hitrostjo 50—60 km na uro. O domači mački pa nimamo zanesljivih poročil o njenem teku, ker je pač udomačena in ji ni treba dirkati. Naglo se skriva kam na vrt, v hišo ali drugam in ji ni do športnih zmag. Vendar pravijo poročila, da je neki maček v Londonu, ki je pobegnil nazaj k prejšnjemu gospodarju, pretekel na dan 35 km.

Gazelo, ki je vprav za zgled za »brze noge«, vendarle dohiti zver mačjega plemena, kakor smo prej omenili. Prav tako se nam zmanjša občudovanje za žival, ki ima neznansko dolge noge, za žirafa. Žirafa je jako plaha žival in pobegne, čim zasliši najmanjši šum. Kakor je vse njeno telo čudno, tako tudi prav čudno teče: glavo drži daleč naprej in sicer tako mirno, da bi izlahka nosila posodo vode na glavi, pa se voda ne bi nič razlila. Noge postavlja prav nerodno, ker ima prekratek trup za tako dolžino nog. In zares »napravi« žirafa največ le 55 km na uro.

Glede živali, ki letajo po zraku, so žuželke na najnižji stopnji, vendar je njih hitrost že zato večja ko živali na zemlji, ker imajo na razpolago zračno pot brez ovir. Tako poleti hišna muha na sekundo 160 cm, to je na uro 5760 m.

Ptiči, seveda, imajo največjo hitrost in jo merimo le s sekundami. Poljska vrana leti s hitrostjo 8—12 m na sekundo, golob 13 m, golob-pismošča 17—30 m, orel 24, lastovka do 90 m na sekundo. Devetdeset sekundnih metrov je 324 kilometrov na uro. To je bila časih že »blazna hitrost«. Tisti znanstveni »preroki«, ki so prerokovali tedaj, ko so iznašli prvo lokomotivo, da se bodo kolesa pač vrtela, a da vlak ne bo prišel nikamor naprej; in ki so dejali, da bo vsak potnik v nevarnosti, da se bo od zračnega pritiska zadušil, bi pač dejali, da bi taka hitrost človeka ubila.

A dandanes mislimo drugače in vemo za drugačne hitrosti. Prav nič več ne upoštevamo 324 km

A.: »Joj, naš gospod baron, to so gospod, na vsakih štirinajst dni si preoblečejo srajco!«
B.: »Strinajste dni? Kaj gobeždaš! Baron si vsak teden preobleče srajco.«

A.: »Vsak teden? Kaj pa grof?«
B.: »Grof? Grof ima pa vsake tri dni svežo srajco.«

A.: »Ni mogoče! Pa cesar?«
B.: »Hm, cesar! Ta pa kar naprej: srajco gor, srajco dol, srajco gor, srajco dol...«

»No, ali si dobro napravil izpit?«
»Tako dobro, da ga moram na splošno željo jeseni še enkrat ponoviti.«

na uro, dasi je človek vse živalstvo prekosil le s svojimi stroji. Nedavno je dejal H. Wimperis, predsednik kraljevske britske zrakoplovne družbe, da more vsak današnji zrakoplov preleteti tudi 1000 km na uro (kar je le 200 km manj, kakor je hitrost zvoka). Dejal je dalje, da bomo to razliko (200 km) tudi še dosegli, a potem se hitrost ne bo več povečala. Višjega rekorda ne bo moči doseči. Sleherno premikajoče se telo povzroča namreč, da se zrak, ki leži v smeri njegovega premikanja, stisne. Če bi torej leteli hitreje ko 1200 km na uro bi trčili na zračne plasti, ki bi se ne bile stisnile in bi imeli velikanske izgube energije. Mogoče je resnica, kar je povedal mister Wimperis; kakor pa nas učijo razne iznajdbe, ni moči nicesar prerokovati.

Napredek v Afriki.

Od povsod

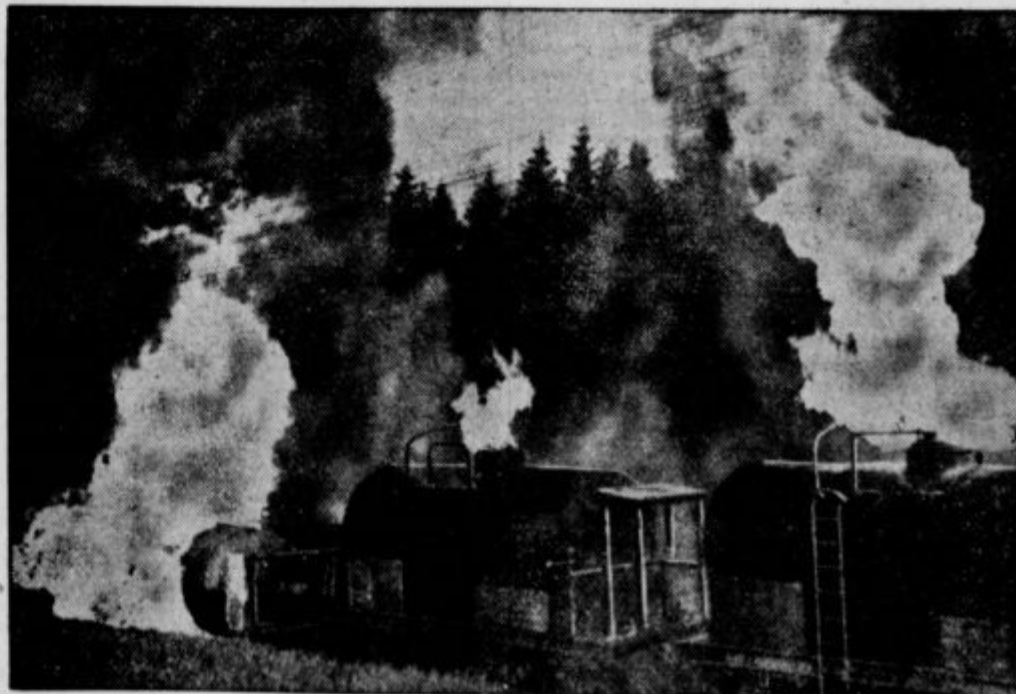
Heluanc, bolniška ladja, se je blizu neapeljskega pristanišča potopila.

80 ljudi se je z mesom zastrupilo v nizozemski občini Haremkarskpel.

122 zvezdnih utrinkov in gorečo kroglo so 12. t. m. mogli ljudje opaziti na nebu, ko jih je na Dunaju neki zasebni zvezdoslovec povabil k sebi.

Prometne nesreče na Angleškem dosegajo visoke številke. Od 1. jan. do 31. julija 1937 je radi prometnih nezgod umrlo 36.250 oseb (za 187 več kot lani). Ranjenih pa je bilo 22.728 oseb (za 300 več kot lani).

Petorčke je rodila Maria Vega Cruz v Pintarju del Rio blizu Kube. Otroci so 4 dečki in 1 deklica in so vsi, kakor tudi mati, zdravi in krepi. Nekateri že skušajo delati reklamo za to petorčke, kakor so jo svoj čas za Kandske petorčice.

Petrolejski vlak se je na progi Brasov—Bukarešta vnel in v hipu so plameni zažgali bližnji gozd, da je bil povsod en sam ogenj. Osemnajst ur je bilo treba dela vojakov in gasilcev, da so zadušili požar.

TEL. 21-24

MATICA

Danes poslednji! Veliki ljubavni film

Zavržena žena

Käthe Dorsch, Gustav Gründgens, Marianne Hoppe

TEL. 27-30

SLOGA

Veliki zgodovinski film iz šiviljenja mlade angleške kraljice Viktorije

Kraljičina mladost

Jenny Jugo

Predstave danes ob 19.15 in 21.15 ur

Radio

Programi Radio Ljubljana:

Torek, 17. avgusta: 12 Slavni tenoristi (plošče) — 12.45 Vreme, poročila — 13.00 Čas, spored, obvestila — 13.15 Radijski orkester — 19.00 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nac. ura: Avtor hrvatske himne — 20.00 Deset minut zabave — 20.10 Po domače (plošče) — 20.10 Socialna zaščita žene in otrok (g. Rudolf Smernu) — 20.30 Koncert pevskega zbora »Cankar« — 21.15 Orgelske točke (pl.) — 21.30 Radijski orkester — 22.00 Čas, vreme, poročila, spored — 22.15 Radijski orkester.

Sreda, 18. avgusta: 12 Baletna glasba (plošče) — 12.45 Vreme, poročila — 13.00 Čas, spored, obvestila — 13.15 Mozaik (plošče) — 19.00 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nac. ura: Žene v naših narodnih plesih (Jankovič) — 19.50 Šah — 20.00 Koroske pesnice (plošče) — 20.10 Mlad, ura: Ljudske igre na Koroskem (g. prof. Niko Kurel) — 20.30 Vokalni solistični konc. g. Marijana Rusa s spremljevanjem Radijskega ork. — 21.00 Čas, vreme, poročila, spored — 21.15 Sestre Stritar- narodne pesmi.

Drugi programi:

Torek, 17. avgusta: Beograd: 20 Simfonični konc. — **Zagreb:** 20 Večerni koncert, 21 Vojaska godba — **Dunaj:** 20.25 Mesto poleti — 22.20 Zabavni koncert — **Budimpešta:** 20.35 Salonski orkester, 21.45 Pianino, 22.25 Ciganski mladinski orkester, 23.10 Plesna glasba — **Trst-Milan:** 17.15 Pianino, 21 Izbrana glasba, 22 Pihala — **Rim-Bariz:** 21 Opera — **Praga:** 19.30 Vojaska godba, 20.30 Dvornikove skladbe, 20.55 Orkestralni koncert — **Pariz:** 20.00 Opereta, 20.30 Violina — **Berlin:** 20.10 Orkester in solisti — **Strasbourg:** 21.20 Opereta »Bocaccio« — **Bukarešta:** 19.35 Moderna pianinska glasba, 20 Flauta, 20.30 Simfonični koncert.

Uprava »Slovenca« Maribor

Koroska cesta 1 Podružnica: Aleksandrova 6

Sprejemajo se oglasi in naročniki lista, izvršujejo vsi upravn. posli in dajejo pojasnila, ki spadajo v delokrog upravn. lista.

Vsem prijateljem in znancem naznanjamo, da je umrl v nedeljo, dne 15. t. m. po dolgotrajni težki bolezni gospod

Vilko Mlejniki

duhovnik v pok.

v 67. letu starosti. — Pogreb bo v torek ob pol 8 zjutraj na pokopališču v Trebnjem.

Štefan pri Trebnjem, dne 15. avgusta 1937.

Zalujoči ostali.

Na Veliki šmaren zjutraj ob sedmih je nebeški Gospod od-poklical svojega služabnika in zemeljskega trpina, gospoda

Viljema Mlejnika

duhovnika v pokoju

iz hiše v Štefanu, ki mu jo je sezidala njegova dobra mati. Njegovo truplo bomo položili v jamo počitka in miru v torek zjutraj ob pol 8.

Njegova duša naj uživa neskaljeni mir pri neskončni Ljubezni. Doživel je 66 naravnih in 42 duhovskih let. Tovarišem in znancem se priporoča v memento.

Trebnje, dne 15. avgusta 1937.

Ivan Tomazič, dekan.

Zahvala

Ob nenadomestljivi izgubi našega blagega, srčnoljubljenega očeta in tasta, gospoda

Božidara Valenta

šolskega ravnatelja v pokoju

smo prejeli nebroj dokazov iskrenega sočutja, kar nam lajša neizmerno bol.

Najlepše zahvalo smo dolžni vsem darovalcem prekrasnih vencev in šopkov, gg. pevcem Glasbene Matice za ganljivo žalostinko, vsem prijateljem, ki so nam stali ob teh težkih urah ob strani, kakor tudi vsem, ki so spremili nepozabnega blagopokojnika do poslednjega doma.

Vsem, prav vsem priskrba hvala!

Ljubljana, dne 16. avgusta 1937.

Globoko žalujoči ostali.

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1.—; ženski oglas Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska 3 mm široka petlinna vrstica po Din 256. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Pekovski pomočnik

mlad, boljši skupni delavec. Išče zaposlenje v boljši pekarni. — Nastopi lahko takoj ali pozneje. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 12994. (b)

Služkinja

poštena, zanesljiva, vaje-na vseh hišnih del, samostojne kuhe — išče službo. Ponudbe v upravo »Sl.« pod »Majhna družina« št. 12905. (b)

Službodobe

Mesarskega pomočnika

sprejemem takoj. Jesih. Medvode. (b)

Čevljarskega pomočnika

za zbita dela sprejme takoj Simon Primožič. Pri-stava pri Trzinu. (b)

Služkinjo

katera zna kuhati, sprejemem takoj v dobro go-stilno. Predstaviti se: Vi-dovdanska cesta 16. (b)

Sedlarskega pomočnika

sprejemem takoj. Ponudbe s navedbo dosedanje za-poslitve na Leo Miklav-čič, Poljane nad škofjo Loko. (b)

Voznike

z lastno konjsko vprego za vožnjo tramov in hlo-dov s planine v dolino, z dobrim, trajnim zasluzkom, takoj sprejemem. — Lesna industrija Viktor Glaser, Ruše nad Mari-borom. (b)

Repasferko

za pletenine, izurjeno — sprejme takoj Franc Kos. Zidovska 6. (b)

Razpisana je služba

cerkvenika in organista na Dobrovi pri Ljubljani. Pojasnila in prošnje do 15. septembra župnemu uradu na Dobrovi. (b)

Hlapec

samski, do 35 let star, pošten, zanesljiv — dobi takoj službo pri umetnem mlinu Karl Goldschmidt. Fram pri Mariboru. Pla-ča po dogovoru. Po mož-nosti se predstaviti. (b)

Kupujte pri naših inserentih

Prodamo

Jabolka za mošt

prodam. Posredujevalci iz-ključeni. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 12976. (1)

Sveže slive

prave, debele, 50 kg 120 din; hruške, jabolka, na-mizna, 50 kg 150 din — franko voznina razpošilja G. Drechsler, Tuzla.

Najboljši trboveljski premog

brez prahu

koks, suha drva

I. Pogačnik

Bohoričeva 5 Telefon 20-55

Denar

Vrednostne papirje

vseh vrst kupuje Slove-n-ska banka v Ljubljani, Krekov trg 10, tel. 27-53.

Hranilne vloge

vseh denarnih zavodov, terjatve in vrednostne pa-pirje

vnovčim

načelnatneje po najvišji cen

takoj v gotovini

AD. PLANINSEK, LJUB-LJANA, Beethovnova uli-ca 14, telefon 25-10.

BANČNO KOM. ZAVOD in MENJALNICA

MARIBOR

Aleksandrova ulica št. 40

vnovčuje

HRANILNE VLOGE

bank in hranilnic,

kupuje

vrednostne papirje, va-ute in zlatnike po naj-višji dnevni cen.

Kupimo

Tricikelj

dobro ohranjen, kupim. — Naslov v poslovalnicah »Slov.« pod št. 13006. (k)

Vsakovrstno zlato kupuje

po najvišjih cenah

CERNE, juvelir, Ljubljana Wolfova ulica št. 3

Poséstva

Dve parni žagi

kompletni (ena na Go-renjskem, ena na Dolenj-skem), dobro ohranjeni — napredaj za primerno ce-no, deloma tudi za vložne knjižice nekaterih slove-n-skih denarnih zavodov. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 13021. (p)

Kunaver Ludvik

gradbeno - strokovno na-obrazžen posredujevalac — Cesta 29. oktobra št. 6, telefon 27-23, ima napro-daj večje število parcel, kompleksov, posestev, go-zdov, trgovskih in stano-vanjskih hiš in vil. Po-oblaščen graditelj in sod-ni cenilec za nasvete brez-plačno na razpolago. (p)

Stanovanja

IŠČEJO:

Stanovanje

sobo in kuhinjo, v št. Vi-du-okolica - iščem. Po-nudbe s ceno v upravo »Slov.« pod »Takoj« 12977

ODDAJO:

Stanovanje

z eno sobo in kuhinjo — oddam s septembrom. Po-lizve se pri hišnici Voš-njakova ulica 4. (č)

Vnajem

IŠČEJO:

Gostilno ali trgovino

z obrtjo vzamem v najem — Obširne ponudbe poslati takoj upravi »Slov.« pod »Ca. 20.000« št. 12978. m

ODDAJO:

Oddam 3 lokale

v katerih so specerija, mlekarna in galanterija, za 30.000 din za šletno najemno dobo. Lokali so vredni najmanj 800 din mesečno in sposobni za vsako obrt, nahajajo se na najprometnejši točki Tržške c. Glince-Ljub-ljana. Telefon na razpo-lago. Naslov v upr. »Sl.« pod št. 13014. (n)

SOBE

ODDAJO:

2 sobi, kabinet

brez kuhinje, v strogem centru, oddam takoj ali s septembrom. Vprašati v trafiki Sv. Petra cesta, hotel Lloyd. (s)

Naročajte in širite »SLOVENCA«

Triperesna deteljica

Spisal M. Kunčič. — Ilustriral M. Sedel

V hipu, ko so črni oblaki spet zakrili luno, so iz nekega ciganskega šotora smuknile tri črne sence: Peter, Nando in Jožek. Previdno so se ozirali na vse strani in napeto prisluškovali. V ciganskih vozovih se ni ganilo nič. Vse je bilo tiho, samo eigan Miško je neutrudno smrčal kot prej. Dečki so se po prstih splazili do voza, pod katerim so bile privezane tri opice.

»Pazi, da te ne opraskajo!« je Jožek šepnil Petru na uho.

»Brez skrbi!« je Peter šepnil nazaj in zlezel pod voz.

Opice so spale. Peter je najprej pograbil prvo, najmlajšo, in jo stisnil Jožku v naročje. Opica je bila tako presenečena, da se niti branila ni. Krotko je obsedela na Jožkovih rokah in se začudeno ozirala v njegov obraz. Peter je nato z nožem prerezal še vrh, za katero je bila privezana druga opica in jo takisto srečno ujel ter jo stisnil Nandetu v roke.

»Zdaj pa le hitro!« je šepnil.

Neslišno so se splazili iz taborišča in se nato spustili v tek...

Zalostnega srca javljamo vsem sorodnikom in prijateljem da nas je dne 15. avg. za vedno zapustil naš dobri papa, gospod

Franc Erker

šolski upravitelj v pokoju

Pogreb blagopokojnika bo v torek, dne 17. avgusta 1937 ob pol 5 popoldne iz hiše žalosti, Jarnikova ulica šte. 7, na pokopališču k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 16. avgusta 1937.

Žalujoči ostali.

Sorodnikom, prijateljem in znancem naznanjamo žalostno vest, da je danes, na praznik Marijinega Vnebovzetja, mirno v Gospodu zaspala naša skrbna mati, stara mati in babica

HELENA ZABRET

ROJ. BOHINJEC

v 93. letu svoje starosti. — Odšla je v večnost lepo pripravljena, večkrat previdna s sv. zakramenti.

Pogreb bo v torek, 17. avgusta, ob 9 dopoldne iz hiše žalosti v Britofu šte. 27 pri Kranju.

Priporočamo jo v pobožno molitev in blag sponin.

IVAN, VALENTIN, FRANC, sinovi. HELENA, POLONICA, ANA, hčere.

Vnuki in vnukinje, pravnuki in pravnukinje.

Nameste vsakega drugega obvestila.

Zahvala

Ob nenadomestljivi izgubi našega ljubega tateka, brata, strica in svaka, gospoda

Rudolfa Zaloker, industrijalca

smo prejeli brez števila dokazov iskrenega sočutja, kar nam lajša neizmerno bol.

Najlepše zahvalo smo dolžni izreči predvsem g. dr. Kremžarju iz Domžal, ki je nudil pokojniku prvo pomoč; g. župniku Fr. Smitu iz Ihana za poslednjo popotnico; gg. primariju dr. Lavriču in šef-zdravniku dr. Krajcu za nadaljnjo pomoč; gospodični Albin Doboviškovi za požrtvovalnost ob priliki nezgode; gg. guvernikom Boškoviču, ki se je poslovil v imenu Moto Zveze in I. Hrv. Mot. Kluba Zagreb, Borštinarju za Moto Klub Ilirijo in dr. Gregoriču za »Ljud. gibanje Zbor« ter za-stopnikom raznih društev. — Toplo zahvalo izrekamo dalje č. duhovščini farne cerkve na Viču, Pevskemu zboru Krakovo-Trnovo za ganljivi žalostinki, vsem prijateljem, ki so nam ob težkih urah stali ob strani, kakor tudi vsem, ki so dragega in nepozabnega pokojnika spremili do po-slednjega doma. — Vsem, prav vsem priskrba hvala.

Globoko žalujoči družina Zalokerjeva.